

Apocalipsa epistemică

„Eu aş pleda în favoarea unei întoarceri la Marile Probleme,
pentru a respinge tendința actuală de fragmentare și incoerență din știință.”

John L. Casti

În ciuda unor asumții oficiale, cercetarea economică rămâne cantonată într-un spațiu metodologic cu referențiale neclare. Salonardiada dintre empirism și istorism încă este sursă de motivare a poziționării critice. Din păcate, ceea ce se reduce la empirism în cercetarea economică se dovedește a fi o analiză a datelor statistice, după cum istorismul seamănă încă cu povestirea de tip incrementum – decrementum.

Studiile care nu intră în aceste direcții sunt fie evenimentiale, fie hagiografice sub felurite forme. Fac notă discordantă, în sens neutru, suita nesfârșită de sinteze a ceea ce s-a zis, până la un moment dat, într-o zonă tematică sau în legătură cu o idee la modă, unde scopul științific este înlocuit de scopul profesiei. Se disting negativ imitățile tematice, mergând până la pretenția întemeierii de discipline, în funcție de sensibilitățile induse în agenda publică de grupări intelectuale motivate politic.

Situația cea mai bizară se întâlnește în perimetrul pretențiilor de studii inter, multi și transdisciplinare.

Pachetul cel mai voluminos de acest tip ține de împerecherea unor discipline științifice într-o manieră artificială, de la cele mai indigeste și oricum inutile, care amalgamează economia cu medicina sau cu nu știu care teorie paracuantică, până la cele care amestecă alchimic discipline cu speranța că se obține aurul originalității.

Nu încapă îndoială că, până la proba contrarie, orice experiment teoretic conține un grăunte de minereu inserabil. Problema, în esență, nu este a melanjării noționale, ci a metodei urmate de experimentator, pe de o parte, și a viziunii coerente în care se stabilesc semnificațiile referențialelor teoretice, pe de altă parte. Substituirea de concepte este posibil să sugereze goluri ale teoriei economice, după exemplul operei lui Georgescu-Roegen, dar nimic mai mult. Tentația de a diversifica translatarea de concepte dinspre fizică spre economie, bunăoară, are avantajul modei, dar nu și al invariabilei străpungeri epistemice.

Universul fizic, fie el și reproiectat antropocentric, rămâne complet diferit de regulile conținute de teoria economică, eminentemente centrată antropocentric, fiind, în esență, o teorie specială ce raționalizează comportamentul uman. Legile la care face apel fizica țin de natura naturans, pe când economia încearcă să acrediteze regularități ce țin de natura umană, o subspecie care introduce o falie în existență prin calitatea de a fi conștientă, de a emite explicații raționale și de a comunica.

Legile fizice constituie lichidul amniotic în care se înfiripă legile comportamentului uman, între ele aflându-se – e drept, pe firmament – legile economice. Legile sunt complementare, interoperabile, iar nu intersanjabile. Legile fizice explică existența, legile economice, alături de toate științele omului, explică stările conștienței, adică ale existenței inteligente de tip antropocentric.

Interdisciplinaritatea înțeleasă în acest fel este nu doar lipsită de sens, ci și o eroare în ordinea raționalității. Interdisciplinaritatea ar trebui să ofere platforma omogenizării consistențelor pentru a forma o nouă unitate. Din păcate, până acum nu întâlnim decât reîncărcări forțate ale sensurilor unor fenomene, dinspre fizică spre economie, ca și când acestea ar avea consistențe măcar compatibile.

Ridicolul se reperează și în alt plan: pretenția inginerilor că pot da soluții la problemele economiei. Ceea ce iese din această propensiune este expresia paroxistică a managementizării discursului economic și inginerizării analizei calitative. În realitate este o rigoare tehnologică aplicată vidului înțelegerii a ceea ce este economia.

Cazul multi și transdisciplinarității este reprezentat de un curent mimetic. Și asta pentru că el se manifestă în absența totală a ofertei curriculare din învățământul superior, de unde s-ar aștepta expertiza. Unidimensionalitatea este clădită pe fragmentarea specializării, cel mai adesea ruptă și de contextele paradigmatelor fondatoare și ale referențialelor lor teoretice. Un așa-numit expert în marketing, bunăoară, care a parcurs ciclul licențial, masteral și doctoral numit la noi domeniu de învățământ „marketing”, este victima sigură a fragmentării ca soluție de specializare și devine un autist în privința puterii de explicare a contextelor.

Acest model, multiplicat invariabil, face iluzorie multidisciplinaritatea.

Inadecvarea epistemologică este evidentă. Ignoranța este la ea acasă. Cercetarea economică s-a asigurat de confortul acesteia.

Și ca și când toate acestea nu ar fi fost de ajuns, nerecunoașterea a mai multor niveluri ale realității, chiar a unor realități diferite, alături de refuzul logicilor non-clasice (în fapt, lipsa de inițiere), ca și a ruperii totale de dilemele stimulativă ale viziunilor teoretice de referință aruncă zona cercetării economice la marginea științificității, cumva chiar în derizoriu.

Facti sumus sicut lapides oculos habentes et non videntes.

Sumar

Scenarii de evoluție la nivelul economiei României, folosind modelul lui R.M. Solow ajustat	
■ Ion Gh. Roșca, Stelian Stancu	3
Aplicarea modelului analizei componentelor principale pe piața românească a asigurărilor	
■ Dan Armeanu, Leonard Lache	11
Studiu cu privire la percepția și evoluția valorilor etice de business ale studenților Facultății de Științe Economice a Universității din Oradea	
■ Ioana Pop Coțuț	21
Măsurarea poziției dominante a firmelor din cadrul Uniunii Europene	
■ Claudia Dobre	33
Aspecte privind optimizarea proceselor de autentificare în aplicații distribuite	
■ Ion Ivan, Mihai Doinea, Dragoș Pălăghită	39
Planificarea activității de marketing în serviciile de sănătate	
■ Violeta Rădulescu, Iuliana Cetină, Gheorghe Orzan	57
Model de studiu al influenței ratei dobânzii asupra deciziei de finanțare a întreprinderii	
■ Irena Munteanu, Anca Bran	67

Notă: Autorii sunt responsabili de clarificarea dreptului de utilizare a informațiilor cuprinse în articole.

Revizie text: Gabriela Ochiană
Tehnoredactare computerizată:
Nicoleta Bobocea
Grafică: Alexandru Ion
Difuzare și abonamente:
Viorela Petrici (021/312.22.48 – int. 24)

Indexări în baze de date:
Research Papers in Economics (RePEc)
<http://www.ideas.repec.org>
Directory of Open Access Journals (DOAJ)
<http://www.doaj.org>
CNCSIS categoria B+

www.economieteoreticasiaplicata.ro; www.ectap.ro
Recepție texte: economia.ta@edeconomica.com